

SKŁADANIE OŚWIADCZENIA PRZEZ OFIARĘ

© Crown copyright 2009

ISBN: 978-0-7559-5933-4

Niniejszy dokument jest także dostępny na stronie rządu Szkocji:

www.scotland.gov.uk

RR Donnelley B58375 01/09

Opublikował rząd Szkocji, styczeń 2009 r.

Zapisane strony dokumentu wydrukowano na papierze z surowców wtórnych i w 100% nadającym się do recyklingu.

OSOBY, KTÓRE OTRZYMAŁY NINIEJSZĄ BROSZURĘ OD PROKURATORA, MAJĄ PRAWO DO ZŁOŻENIA OŚWIADCZENIA.

W BROSZURZE WYJAŚNIONO:

- NA CZYM POLEGA SKŁADANIE OŚWIADCZENIA PRZEZ OFIARĘ;**
- KTO MOŻE JE ZŁOŻYĆ;**
- KIEDY I JAK MOŻNA SKŁADAĆ OŚWIADCZENIE;**
- CO MOŻNA ZAWRZEĆ W OŚWIADCZENIU;**
- JAK OŚWIADCZENIE ZOSTANIE WYKORZYSTANE.**

Zawarte w broszurze informacje mogą okazać się pomocne przy podejmowaniu decyzji o tym, czy złożyć oświadczenie, czy nie. Dodatkową pomoc i porady na jego temat można uzyskać kontaktując się z Victim Support Scotland, ogólnokrajową organizacją charytatywną pomagającą ofiarom przestępstw. Dane kontaktowe najbliższego biura znaleźć można w książce telefonicznej pod hasłem „Victim Support”. Można również kontaktować się z nami telefonicznie pod numerem 0845 6039 213, od poniedziałku do czwartku od 9.00 do 16.30 i w piątki od 9.00 do 16.00. Dane kontaktowe lokalnego biura znajdują się również na stronie Victim Support Scotland po adresem www.victimsupportsco.org.uk.

Kluczowe informacje o oświadczeniu składanym przez ofiarę:

- Oświadczenie ofiary to **pisemne** świadectwo, które pozwala własnymi słowami opowiedzieć sądowi, jak przestępstwo wpłynęło na ofiarę fizycznie, emocjonalnie lub finansowo. Różni się ono od zeznań składanych na policji, w prokuraturze lub w obecności adwokata.
- Prawo do złożenia przez ofiarę oświadczenia przysługuje, gdy podjęta zostanie decyzja o postawieniu przestępcy w stan oskarżenia (czyli o rozpoczęciu procesu).
- Zazwyczaj oświadczenie ofiary jest przekazywane sądowi po tym, jak oskarżony przyzna się do winy lub w wyniku procesu zostanie uznany winnym danego przestępstwa, ale przed wydaniem wyroku.
- Kopia oświadczenia przekazywana jest obronie.
- Sędzia musi wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy oraz oświadczenie złożone przez ofiarę i zdecydować o jego znaczeniu.
- Oświadczenie ofiary nie zawsze ma wpływ na ostateczny wyrok.
- Informacje zawarte w oświadczeniu powinny być prawdziwe i spisane zgodnie z najlepszą wiedzą ofiary.

Więcej informacji na temat zasad funkcjonowania szkockiego systemu sprawiedliwości w sprawach karnych znaleźć można na stronie www.scottishvictimsofcrime.co.uk

Osoby rozważające złożenie oświadczenia prosimy o zapoznanie się z pozostałą częścią broszury. Zawarte na kolejnych stronach informacje mogą pomóc odpowiedzieć na niektóre pytania na ten temat.

CZY MUSZĘ ZŁOŻYĆ OŚWIADCZENIE?

Nie, wybór należy tylko do Ciebie. W podjęciu decyzji pomocna może okazać się rozmowa z kimś na ten temat. Na końcu broszury spisano dane kontaktowe organizacji, które mogą Ci pomóc.

CO STANIE SIĘ, JEŚLI NIE ZDECYDUJĘ SIĘ NA ZŁOŻENIE OŚWIADCZENIA?

Jeśli postanowisz nie składać oświadczenia, sprawa mimo to zostanie oddana do sądu, a Twoja decyzja nie wpłynie na to, czy oskarżony zostanie uznany winnym, czy nie.

JAK ZŁOŻYĆ OŚWIADCZENIE?

Osoby, które postanowiły złożyć oświadczenie muszą wypełnić załączony do broszury formularz oraz list od prokuratora. Z listu dowiesz się, do kiedy należy odesłać wypełniony formularz do prokuratury. Jeśli potrzebujesz więcej informacji na temat wypełnienia formularza, na stronie 8 znajdziesz dane organizacji, z którymi możesz się skontaktować.

JAKIE INFORMACJE MOGĘ ZAWRZEĆ W OŚWIADCZENIU?

Możesz poinformować sąd, jak przestępstwo wpłynęło na Twoje codzienne życie. Na przykład:

- Czy odczuwasz teraz większy strach.
- Czy w wyniku przestępstwa doszło u Ciebie do obrażeń fizycznych.
- Czy przestępstwo wywołało u Ciebie uczucie przygnębienia, dezorientowanie lub brak pewności siebie.
- Czy bezpośrednio w wyniku przestępstwa lub Twojej niezdolności do pracy doszło do strat pieniężnych lub mienia.
- Czy ucierpiało Twoje życie społeczne i osobiste związki.

Pamiętaj, aby bardzo uważnie przemyśleć, jak przestępstwo wpłynęło na Twoje życie i aby podać prawdziwe informacje według swojej najlepszej wiedzy. Podczas procesu lub po nim mogą zostać zadane Ci pytania na temat informacji podanych w oświadczeniu.

Należy pamiętać, że osobom celowo podającym nieprawdziwe informacje mogą zostać postawione zarzuty.

JAKICH INFORMACJI NIE NALEŻY WŁĄCZAĆ DO OŚWIADCZENIA?

Chociaż możesz wspomnieć o przestępstwie, nie opisuj całego zdarzenia, gdyż tych informacji sąd wysłucha podczas rozprawy. Nie wspominaj również o jakichkolwiek wcześniejszych zajściach. Opisz tylko, jak przestępstwo wpłynęło na Ciebie. Nie spekuluj, jak mogło wpłynąć na inne osoby, na przykład dzieci. Nie wypowiadaj własnej opinii na temat oskarżonego ani nie proponuj wyroku, jaki Twoim zdaniem powinien otrzymać. Sędzia podejmie tę decyzję po wzięciu pod uwagę wszystkich przedstawionych faktów.

KTO DECYDUJE O WYROKU?

O wyroku rozstrzyga sędzia zasiadający w sądzie okręgowym (Sheriff Court) lub sędzia najwyższego sądu karnego (High Court). Wyłącznie oni decydują, jaki wyrok jest najodpowiedniejszy. W podejmowaniu decyzji biorą pod uwagę szereg różnych czynników, sprawozdań i innych dostępnych informacji. Oświadczenie złożone przez ofiarę stanowi część informacji do dyspozycji sędziego lub szeryfa.

CO SIĘ STANIE Z MOIM OŚWIADCZENIEM?

Prokuratura dołączy Twoje oświadczenie do dokumentacji sprawy i zorganizuje przekazanie jego kopii sędziemu oraz obronie (czyli adwokatowi oskarżonego lub oskarżonemu, jeśli ten nie posiada adwokata). Zazwyczaj obrona zapoznaje się z oświadczeniem ofiary dopiero, gdy oskarżony przyzna się do winy lub zostanie uznany winnym. Aby jednak proces był rzetelny, czasem oskarżyciel publiczny ma obowiązek udostępnić obronie całość oświadczenia lub jego część wcześniej, na przykład jeśli w oświadczeniu znajdują się informacje mogące mieć wpływ na wynik rozprawy lub jeśli oświadczenie jest sprzeczne z zeznaniami złożonymi uprzednio przez świadków lub ofiarę. Z tego powodu nie należy opisywać w oświadczeniu szczegółów przestępstwa.

Po rozprawie kopia oświadczenia ofiary przechowywana jest wraz z dokumentacją sprawy zarówno przez prokuraturę, jak i adwokata. Po upływie określonej liczby lat oryginalne oświadczenie (to, które przekazano sędziemu) oraz kopia w posiadaniu prokuratury zostają zniszczone lub przesłane w ramach dokumentacji sprawy kierownikowi Narodowego Archiwum Szkocji¹. Nie są przekazywane żadnym innym organom działającym w zakresie prawa karnego.

¹ Victim Support Scotland udziela dalszych informacji o tym, co dzieje się z oświadczeniem po rozprawie.

CZY OSKARŻONY BĘDZIE MIAŁ WGLĄD W MOJE OŚWIADCZENIE?

Tak, oskarżony będzie mógł przeczytać Twoje oświadczenie. Zazwyczaj jest to możliwe jedynie po przyznaniu się przez niego do winy lub po orzeczeniu winy przez sąd. Jednak oskarżony może zapoznać się z całym oświadczeniem lub jego częścią wcześniej, jeśli oskarżyciel publiczny, mając na uwadze rzetelność procesu, przekazał je adwokatowi oskarżonego lub - jeśli ten nie posiada obrońcy - samemu oskarżonemu.

CZY PODCZAS PROCESU BĘDĄ ZADAWANE MI PYTANIA NA TEMAT OŚWIADCZENIA?

Pytania na temat oświadczenia mogą być zadawane podczas procesu w sytuacji, gdy już wcześniej przekazano oświadczenie lub jego część obronie w celu zagwarantowania rzetelności procesu. Oskarżony (jeśli sam prowadzi własną obronę) lub jego adwokat mogą zadać Ci pytania dotyczące oświadczenia na przykład, jeżeli zawiera ono informacje, które mogłyby wpłynąć na wynik rozprawy lub jest sprzeczne z zeznaniami złożonymi wcześniej przez świadków lub ofiary. Należy zauważyć, że oskarżeni o przestępstwa seksualne nie mogą przesłuchiwać ofiary, ponieważ w takich sprawach oskarżony nie może reprezentować sam siebie. Pytania może jednak zadawać jego adwokat.

CZY PO PROCESIE BĘDĄ ZADAWANE MI PYTANIA NA TEMAT OŚWIADCZENIA?

Nawet jeżeli w trakcie procesu obrona nie otrzymała całego oświadczenia lub jego części, adwokat oskarżonego może zadać Ci pytania dotyczące oświadczenia po orzeczeniu winy/przyznaniu się oskarżonego do winy, lecz przed wydaniem wyroku. Dzieje się tak, gdy obrona nie zgadza się z informacjami spisanymi w oświadczeniu i uważa, że mogą one wpłynąć na końcowy wyrok. Jest to tzw. przesłuchanie pod kątem okoliczności łagodzących (*ang. proof in mitigation*).

Obrona może także wykorzystać oświadczenie ofiary, odwołując się od wyroku i/lub wymiaru kary, jednak wówczas ofierze nie są zadawane żadne pytania dotyczące dokumentu.

CZY MOGĘ ZMIENIĆ ZDANIE LUB WPROWADZIĆ ZMIANY DO OŚWIADCZENIA?

Po złożeniu oświadczenia jego wycofanie nie jest możliwe. Jeśli jednak przypomnisz sobie o czymś ważnym lub uznasz, że Twoja sytuacja uległa zmianie, możesz złożyć kolejne oświadczenie, które uaktualni informacje zawarte w pierwszym. Masz na to czas do momentu wydania wyroku.

Osoby, które postanowiły nie składać oświadczenia, a potem zmieniły zdanie lub osoby chcące zmienić złożone już oświadczenie powinny skontaktować się z biurem prokuratora. Dane kontaktowe znajdują się w liście załączonym do niniejszej broszury. Pracownicy prokuratury udzielą informacji, czy nadal możliwe jest złożenie oświadczenia lub jego aktualizacja.

W niektórych przypadkach oskarżony przyznaje się do winy przed rozpoczęciem rozprawy. Wówczas złożenie oświadczenia przez ofiarę przed wydaniem wyroku może być niemożliwe z uwagi na ograniczenia czasowe. W sprawach, w których istnieje znaczne prawdopodobieństwo przyznania się przez oskarżonego do winy, prokuratura stara się jak najszybciej skontaktować z ofiarą i poinformować ją o możliwości złożenia oświadczenia.

Po złożeniu oświadczenia otrzymasz od prokuratury potwierdzenie odbioru i dodatkowy formularz. Możesz również skontaktować się z biurem prokuratora, aby dowiedzieć się więcej na temat uaktualnienia oświadczenia.

FIZYCZNA NIEZDOLNOŚĆ OFIARY DO WYPEŁNIENIA OŚWIADCZENIA

Czasami ofiara nie jest w stanie wypełnić formularza oświadczenia osobiście, ale może to zrobić alternatywnymi metodami komunikacji, np. nie może pisać, ale może opowiedzieć osobie trzeciej, co chce zawrzeć w oświadczeniu lub posłużyć się programem do rozpoznawania mowy. W takich sytuacjach prawo do złożenia oświadczenia dalej przysługuje ofierze.

NIEZDOLNOŚĆ OFIARY DO SAMODZIELNEGO ZŁOŻENIA OŚWIADCZENIA

Jeśli ofiara nie jest zdolna do złożenia oświadczenia z powodu zaburzeń psychicznych lub niemożności komunikowania się, prawo do jego złożenia może przysługiwać krewnemu lub opiekunowi ofiary w jej imieniu. W takiej sytuacji oświadczenie może złożyć osoba znajdująca się na górze listy na stronie 9.

Jeśli ofiara nie skończyła 14. roku życia, nie może samodzielnie złożyć oświadczenia; w jej imieniu może to zrobić jej rodzic lub opiekun.

Jeśli jesteś rodzicem lub opiekunem ofiary i składasz oświadczenie w jej imieniu, pamiętaj, aby uszanować jej punkt widzenia i aby oświadczenie odzwierciedlało to, jak przestępstwo wpłynęło na ofiarę, a nie na Ciebie.

Prokuratura udzieli informacji, czy opiekun lub krewny może złożyć oświadczenie w imieniu bezpośredniej ofiary, a jeśli tak, to któremu opiekunowi lub krewnemu przysługuje to prawo.

ŚMIERĆ OFIARY

Jeżeli ofiara zmarła, oświadczenie może złożyć nie więcej niż 4 najbliższych krewnych. Pełna lista krewnych spełniających kryteria znajduje się na stronie 9.

Z KIM NALEŻY SIĘ SKONTAKTOWAĆ, ABY UZYSKAĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

Jeśli potrzebujesz więcej informacji lub porad na temat składania oświadczenia, możesz skontaktować się z Victim Support Scotland. Pracownicy organizacji omówią z Tobą decyzję o złożeniu oświadczenia, opowiedzą jak oświadczenie będzie wykorzystane podczas procesu karnego i pomogą Ci wypełnić i złożyć formularz.

Z Victim Support Scotland można skontaktować się telefonicznie pod numerem **0845 603 9213**, od poniedziałku do czwartku od 9.00 do 16.30 i w piątki od 9.00 do 16.00 lub pod adresem www.victimsupportsco.org.uk

Jeśli szukasz porad na temat składania oświadczenia przez ofiarę lub chcesz wysłać aktualizację oświadczenia, możesz skontaktować się z Biurem Koronnym i Prokuraturą Generalną (Crown Office and Procurator Fiscal Service) pod numerem 0131 226 2626, pod którym otrzymasz dane kontaktowe lokalnego biura prokuratora, lub odwiedzając stronę www.crownoffice.gov.uk

Niniejsza broszura dostępna jest także w innych formatach i językach. Aby otrzymać broszurę w innym formacie (np. alfabecie Braille'a) lub języku, należy skontaktować się z biurem prokuratora.

Informacje zawarte w broszurze są również dostępne na załączonej płycie DVD pt. „Składanie oświadczenia przez ofiarę”.

Dane innych organizacji oferujących wsparcie i źródła informacji znajdują się na stronie 10.

LISTA NAJBLIŻSZYCH KREWNYCH MOGĄCYCH ZŁOŻYĆ OŚWIADCZENIE W IMIENIU OFIARY

Jeżeli ofiara zmarła, do złożenia oświadczenia ma prawo 4 znajdujących się na górze listy krewnych.

Najbliżsi krewni spełniający kryteria:

- (a) współmałżonek;
- (b) konkubent/konkubina²;
- (c) syn lub córka, lub inna osoba, wobec której ofiara przestępstwa miała odpowiedzialność rodzicielską;
- (d) ojciec, matka lub inna osoba posiadająca odpowiedzialność rodzicielską wobec ofiary;
- (e) brat lub siostra;
- (f) dziadek lub babcia;
- (g) wnuk lub wnuczka;
- (h) wuj lub ciotka;
- (i) bratanek/bratanica lub siostrzeniec/siostrzenica.

Pierwszeństwo ma starsza z każdych dwóch osób wymienionych w punktach od (a) do (i), niezależnie od płci.

Na przykład w sytuacji, gdy ofiara przemocy zmarła, zostawiając żonę, (żyjących) rodziców i dwóch braci, żona, obydwój rodzice oraz starszy z braci mogą złożyć oświadczenie. Jeśli jeden rodzic zdecyduje się nie składać oświadczenia, prawo do jego złożenia nie przysługuje żadnym innym osobom z dalszych pozycji na liście.

Należy pamiętać, że dzieci poniżej 14. roku życia, np. syn lub córka czy brat lub siostra nieżyjącej ofiary nie mają prawa do składania oświadczenia osobiście lub za pośrednictwem rodzica lub opiekuna.

² Osoba tej samej lub przeciwnej płci co ofiara, która żyła z ofiarą przez przynajmniej 6 miesięcy, również w okresie bezpośrednio poprzedzającym przestępstwo, a charakter związku przypominał związek małżeński.

DANE KONTAKTOWE ORGANIZACJI UDZIELAJĄCYCH WSPARCIA

Organizacja People Experiencing Trauma and Loss (PETAL) oferuje praktyczne i emocjonalne wsparcie osobom dotkniętym morderstwem lub samobójstwem kogoś bliskiego. Prosimy o kontakt pod numerem 01698 324502 lub na stronie www.petalsupport.com

Kobiety, które zostały zgwałcone lub padły ofiarą przemocy seksualnej mogą uzyskać wsparcie, kontaktując się z Rape Crisis Scotland pod numerem 0141 331 4180 lub odwiedzając stronę www.rapecrisisscotland.org.uk

Organizacja Scottish Women's Aid oferuje porady, wsparcie i bezpieczne zakwaterowanie kobietom (oraz ich dzieciom), które padły ofiarą przemocy psychicznej, fizycznej i/lub seksualnej ze strony obecnego lub byłego partnera. Prosimy o kontakt pod numerem 0131 226 6606 lub na stronie www.scottishwomensaid.org.uk

Więcej informacji na temat zasad funkcjonowania szkockiego systemu sprawiedliwości w sprawach karnych oraz informacji o innych organizacjach udzielających wsparcia znaleźć można na stronie www.scottishvictimsofcrime.co.uk